

Дмитро Білий

Сьогодні, коли триває війна на сході України, що є проявом зовнішньої агресії Росії, небагато людей думає про те, чи є в їхніх серцях інший, внутрішній, тобто духовний, мир. Адже насправді життя свідомого християнина – це невидима боротьба, війна, під час якої бувають і перемоги, і поразки. А що таке духовний мир, чому і як його зберегти? Для того, щоб дізнатись про це, варто прочитати книгу «Невидима боротьба» преподобного Никодима Святогорця – чудовий путівник кожного християнина у духовному житті.

Мир серця – що це?

Варто підкреслити, що не тільки великий подвижник грецького монашества Никодим Святогорець моделює християнське життя як війну на полі бою. Ще в посланні апостола Павла до Ефесян натрапляємо на прекрасний уривок, у якому автор листа радить «одягнутись у повну зброю Божу, щоб дати відсіч хитрощам диявольським» (див. Еф 6,10-17). Як і у зовнішній війні, причиною якої є пристрасті (пор. Як 4,1), так і у внутрішній боротьбі є конкретна мета та засоби для її досягнення.

Мир серця – це водночас і ціль духовної боротьби, і наймогутніший засіб для отримання в ній перемоги. Ця невидима боротьба полягає в тому, щоб не дозволити різними пристрастям, тобто гріховним залежностям, заволодіти нами. Для того, щоб побороти спокусу, необхідно немовби зійти в серце, яке потрібно привести до мирного стану. Як тільки серце сповниться миром, то й боротьбі кінець .

Никодим Святогорець запевняє читача в тому, що людина може навчитися добре молитись лише тоді, коли намагається зберігати внутрішній мир. Уся наша увага має бути спрямована на те, щоб кожну справу в житті робити з умиротвореним серцем,

задоволенням і радістю . Людина, охоплена тривогою, нездатна зробити добро. Тому завжди варто бути в мирі перед тим, як приймати важливі життєві рішення. Лише віднайшовши мир та позбувшись зайвого занепокоєння, людина здатна адекватно сприйняти будь-яку життєву ситуацію. Однак варто усвідомити, що зберігання миру – подвиг всього життя християнина, а не кількох днів, місяців чи років . Крім цього преподобний Никодим додає, що варто робити все не тільки в мирі, а й зі скромністю, як заохочує поступати мудрий чоловік – Ісус, син Сираха, автор старозавітньої Книги Мудрості: «Сину, виконуй твої діла скромно» (Сир 3,17). Опісля людина отримає щастя, яке обіцяв Господь у Нагірній проповіді: «Блаженні тихі, бо вони успадкують землю»(Мт 5,4) . Однак виникає питання: як зберегти внутрішній мир? Зберегти мир непросто, однак можливо, якщо виконати 4 умови.

Зовнішня стриманість

Перший крок до збереження миру, згідно зі святим Никодимом Святогорцем, полягає в зовнішній стриманій поведінці. Не варто розмахувати руками, поспіхом ходити, багато розмовляти та виконувати справи недбало. Однією з умов здобуття миру серця є повільність у зовнішніх рухах . Інколи корисно є сповільнити хід, призупинитись і віднайти мир, у якому людина здатна почути голос Бога.

Любов

Друга порада від Святогорця – любити всіх людей та жити зі всіма у згоді, до чого також закликає святий апостол Павло: «Коли це можливо, оскільки це від вас залежить, будьте з усіма людьми в мирі» (Рим 12,18) . Адже любов – зміст і мотив усіх моральних вчинків християнина . Ісус Христос навчає: «Це моя заповідь, щоб ви любили один одного, як я вас полюбив» (Іо 15,12). Християнська любов же – це не якість почуття симпатії чи прихильності, які є тільки наслідками любові. Християнин, намагаючись ставитись добре до всіх, бачить, що поступово йому подобається дедалі більше й більше людей, навіть і ті, про яких він спочатку нічого подібного подумати й не міг . Хтось може закинути – неможливо любити всіх. Якщо це нездійсненна справа, то Бог не дав би дві заповіді любові. У перших століттях християни відрізнялись від язичників саме тим, що любили один одного і були справжнім «світлом світу» (Мт 5,14), діючи згідно з євангельськими ідеалами. Саме любов – головна чеснота, яка уподібнює нас до Господа – милосердного Батька .

«Чиста» совість

Третя настанова, про яку пише Никодим, – це берегти совість незаплямованою гріхом так, щоб совість ні за що не докоряла. Таке пильнування совісті народжує, поглиблює і збільшує внутрішній мир. Саме гріх, тобто свідоме й добровільне порушення Божої заповіді, призводить до втрати внутрішнього миру. Коли совість є чистою, то людина відчуває мир і є щасливою, а гріховне життя лише приносить страждання душі та тіла. Преподобний Ісаак Сирійський, єпископ Ніневії, також навчає: «Мир є наслідком доброго порядку (впорядкованого життя), і від миру народжується світло».

Довготерпелівість

Четверта порада від святого Никодима – варто навчитися звикати переносити образи та неприємності без дратівливості. Це справді важко виконати, адже кожна образа вражає нашу гординю. Від святого апостола Якова чуємо подібний заклик, який узагалі заохочує радіти випробуванням: «Уважайте за найвищу радість, мої брати, коли підлягаєте різноманітним спокусам» (Як 1,2). Коли переносимо різні випробування, то стаємо витривалими, а відтак зможемо і стати досконалими (пор. Як 1,3-4). Немає жодних сумнівів – нещасливий той, хто побільшує гнів, заздрість і злобу на ближнього у своєму серці. Преподобний Максим Ісповідник застерігає не приймати помислів гніву, коли зазнаємо образи чи приниження, бо саме такі помисли відлучають людину від любові і переселяють на терен ненависті. Однак перш ніж виробити навик радіти випробуванням, людині потрібно багато постраждати серцем через брак досвіду керування собою в таких випадках. Проте пізніше воля людини буде черпати велику втіху від неприємностей, які будуть траплятись. Безперечно, найкращим прикладом для наслідування є Ісус Христос, Який «зазнав усього, подібно, як ми, крім гріха» (Єв 4,15). Господь, живучи на землі, досвідчив водночас і славу та похвалу, і людську зраду та самотність, і приниження та висміювання, а висячи розп'ятим на хресті, Господь як людина терпів від нестерпного фізичного болю.

Отже кожної хвилини шукаймо та зберігаймо внутрішній мир, без якого втратимо сенс нашого життя. Самотужки не вдасться уникнути підступних пасток диявола, тому уповаймо на Бога, Який закликає кожного з нас: «Прийдіть до мене, всі втомлені й обтяжені, і я облегу вас. Візьміть ярмо моє на себе й навчіться від мене, бо я лагідний і сумирний серцем, тож знайдете полегшу душам вашим. Ярмо бо моє любе й тягар мій легкий» (Мт 11,28-30).

Дмитро БІЛИЙ, Шукай миру та його тримайся // СЛОВО №1 (77)